

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Regionpolitisk huggsexa tar bort uppmärksamheten på Ålands relation till omvärlden
- Åländska näringsministern vill använda Leader-pengarna till endast några större projekt
- Det nya årtusendets landsbygdsexperter som mål – professor Katajamäki reflekterar över 10-års jubilerande Rural Studies
- God praxis: kommundelsförvaltning och Leader-metoden tillsammans – professor Uusitalo i ledaren för Landsbygd Plus
- Läs även detta: **Kort om svenska Landsbygdsriksdagen* **Byalaget på ön Keistiö vill belysa vägarna med eget vindkraftverk* **Byaförening i Pyttis fortsätter kampen mot turismen* **Fredag sista dag för Svenska kulturfondens årliga ansökningsmånad* **Kom ihåg utbildningsdagen i Vasa för utvecklingsarbete inom föreningar*

Cit: ***"Tesen att bättre kommunikationer stoppar utflyttningen saknar stöd i empirin."***
Niklas Lampi i ledaren för Ålandstidningen. Han undrar hur stor bör omfattningen på investeringen vara, och hur många broar, vägbankar och tunnlar är det rimligt att bygga på ett bräde? Lampi menar att hur bra den åländska skärgårdstrafiken än varit, har det inte stoppat utflyttningen från skärgården, Turlistorna har förbättrats i decennier, samtidigt som befolkningen har fortsatt att minska, vilket är fakta saxade direkt ur 1900-talets befolkningsstatistik. Det har visat sig att skärgårdsbornas egen längtan efter större utbud, flera arbetsplatser och större sammanhang är en starkare kraft (Ålandstidningen 23.11).

"Vi är beredda att ta ansvar och risker, men det har sitt pris. Och det här priset är inget reapris. Det är statsbidragets årliga tillväxt på 300 000 euro för de utvecklingsuppgifter som vi förbinder oss till via avtal med statsmakten."
SYTY:s generalsekreterare Risto Matti Niemi i en artikel om byaverksamhetsåret 2012 i sin kolumn i tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus 5/2012 (fritt översatt).

"Men jag vill absolut inte bara producera el. Det är jordbrukare jag är."
Jan Marrink i nordvästra Tyskland som inlett en ny karriär tack vare den tyska energiomställningen. Mjölken står i dag för 75 procent av jordbrukets inkomster, men resterande fjärdedel kommer från elproduktionen, en andel som väntas öka. Marrink har 220 mjölkkor och är delägare i fem vindkraftsparker (webbplatsen Nyteknik.se, Helen Ahlbom 8.11).

REGIONPOLITISK HUGGSEXA TAR BORT UPPMÄRKSAMHETEN PÅ ÅLANDS RELATION TILL OMVÄRLDEN

Hur skall man få folk att bosätta sig i skärgården? Hur skall näringspolitiken se ut för att arbetsplatser i skärgården skall skapas, och behövs det mer Leader-pengar? Mycket har sagts om hur en utsatt region i Åland skall klara sig, och många ord har som alltid fällt om hur hela Åland skall leva och hur alla skall få sitt när landskapet fördelar budgeten. Centrum har ställts mot periferi, landsbygd mot stad, skärgård mot resten, så till den grad att det nästan är som den viktigaste frågan glömts bort: Hur skall vi klara Åland då, i relation till omvärlden? Ytterst kommer hela den åländska framtiden att hänga på det svaret, men i den regionalpolitiska huggsexan finns det sällan plats för en diskussion kring det. Diskussionen utgår i stället från naturlagen att Åland som helhet tuffar på, folk flyttar hit av sig självt och här är det alltid drag under galoscherna. Det som återstår att diskutera, är hur den här givna dynamiken sedan skall fördelas jämnt över Ålands åkrar och skär.

”Men tänk om den verkligt stora

frågan i morgon är hur vi skall undvika utlokalisering från Åland som helhet, av både verksamheter och människor? Tänk om all regionalpolitik hänger på hur väl vi lyckas inlokalisera aktiviteter, arbetsplatser och företag till Åland, inte till Vårdö eller Sund?” Sett från Stockholm och Åbo, är Åland lika mycket avlägsen glesbygd som Kökar från Mariehamn, ja ännu mer. Det krävs alltid extra goda argument för att ett sådant samhälle skall locka, för urbaniseringen är en stark kraft. Den sveper runt världen med oförminskad styrka. Lokalt nämns den oftast som en kraft som gör att Kumlingebor och Sottungabor flyttar in till stan eller fasta Åland, men den är lika mycket en kraft som gör att ålänningar flyttar vidare ut i världen. Hittills har Åland klarat balansgången med bravur, för Åland är inte en avfolkningsbygd som delar av Norrland eller delar av östra Finland, utan ett samhälle som växer. Det här beror på att det finns ett vitalt näringsliv, med utblick mot omvärlden, som kunnat erbjuda arbetsplatser och utmaningar som attraherat. Det geografiska läget har vänts till en fördel och folk har flyttat hit mer än de flyttat bort. Självstyrelsen har dessutom gett möjligheter, vilka normalt saknas på öar med 28 000 själar. Men vad händer om storbolagen, som på många sätt burit upp det moderna Åland, fortsätter vackla? Vad skall då locka unga ålänningar, och blir Åland som Gotland eller rentav Sottunga? Mycket kraft läggs i dag på hur olika regioner skall klara sig mot varandra, medan det i själva verket ser ut som den verkligt stora regionalpolitiska frågan för Åland i dag är hur Åland som helhet, eller i varje fall viktiga delar av Åland, skall stå sig i en global värld. För att möta den är det fullt möjligt att en och

Kökar. Foto:Charlotta Solax

annan gammal sanning kan komma att behöva omprövas. *Uppgifterna är från ledaren, skriven av Niklas Lampi, i Ålandstidningen och finns på webbplatsen alandstidningen.ax på adress <http://www.alandstidningen.ax/article.con?id=32722&iPage=2>.*

ÅLÄNDSKA NÄRINGSMINISTERN VILL ANVÄNDA LEADER-PENGARNA TILL ENDAST NÅGRA STÖRRE PROJEKT

Näringsministern på Åland, Fredrik Karlström (Ob), vill använda Leader-pengar, ca 2,5-3 miljoner euro under perioden 2014-2020, till några större projekt i skärgården. ”Det betyder att föreningar och hembygds-gårdar inte kan räkna med Leader-pengar under nästa programperiod”, sade Karlström i budgetdebatten. Barbro Sundback (S) gillar inte ministerns, enligt henne lite föraktfulla, omdömen om hembygdsföreningarna, för de arbetar för den sociala sammanhållningen, och det är för det ändamålet Leader-pengarna är tänkta. ”Jag är mycket skeptisk till att ändra på det, eftersom det innebär en stor björntjänst åt många andra”, sade Sundback. *Uppgifterna (från 22.11) är från webbplatsen alandstidningen.ax och finns under adressen <http://www.alandstidningen.ax/article.con?id=32719&iPage=1>.*

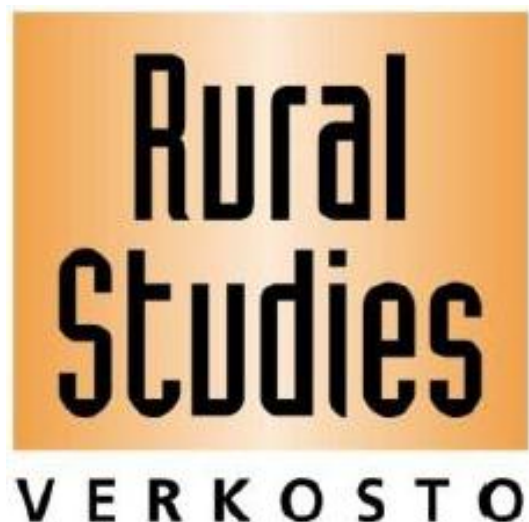

Leader Åland rf:s verksamhetsledare Charlotta Solax har svårt att se hur detta uttalande inkluderar underifrånperspektivet och att ALLA skall vara med, samt att man tar tillvara de lokala initiativen. Hur kan HELA landsbygden på Åland utvecklas när pengarna, ifall de enbart går till skärgården, gynnar under 8 procent av befolkningen? Leader Åland följer utvecklingen på sin Facebook-sida som har adressen <http://www.facebook.com/leaderaland>.

DET NYA ÅRTUSENDETS LANDSBYGDSEXPERTER SOM MÅL – PROFESSOR KATAJAMÄKI REFLEKTERAR ÖVER 10-ÅRS JUBILERANDE RURAL STUDIES

Landsbygdsforskare från olika universitet grundade i början av 2000-talet landsbygdsutbildnings-nätverket Rural Studies med professor Hannu Katajamäki som en av dessa. Universiteten som står bakom nätverket är Vasa universitet, Helsingfors universitet, Östra Finlands universitet, Uleåborgs och Åbo universitet, samt Åbo Akademi. Rural Studies, www.ruralstudies.fi, som erbjuder biämnesstudier men ännu inte magistersprogram, har alltså namnet på engelska, det här för att man i framtiden även skall nå utländska studeranden. Hittills har antalet studeranden varit 390. Tioårs-jubileet gick av stapeln i Helsingfors 20.11, där Katajamäki var en av dem som var med och mindes, och undrades under sin returreisa med tåget om inte också andra kunde lära av Rural Studies, vars utbildning är inriktad på landsbygdsföretagande, landsbygds service, landsbygds miljöfrågor, samt medel för landsbygdsutveckling, eller landsbygds politik. Strävan är att ge studeranden med olika inriktningar grundkunskaper om de möjligheter landsbygden har att ge, samt landsbygds roll i samhället. Målet är det nya årtusendets landsbygdsexperten. Rural Studies ifrågasätter

inte den traditionella jordbruks- och skogsvetenskapliga utbildningen, utan erbjuder en kompletterande utbildning. Rural Studies´ undervisning är mångvetenskaplig och problembaserad. Kärnundervisningsämnena är regionalvetenskap, geografi och sociologi. Undervisningen är mångfacetterad och det erbjuds olika nätkurser, samt intensiva närundervisningsperioder. Nätverket är exempel på ett nationellt viktigt, intressant område för en inte särskilt stor studiegrupp. Med sex universitetslärares samarbete förmår man erbjuda mångsidig undervisning. Tillsammans når man tillräckligt många studeranden med en undervisning som profileras nationellt. På samma gång tryggar man arbetslivets behov av en vittomfattande landsbygdsexpertis och understöder vetenskapliga fortbildningsstudier, hörande till landsbygdstematik. Lekfullt kan man beskriva Rural Studies som Finlands universitet för landsbygdsområdet. Rural Studies är exempel för även andra nationellt viktiga, men för enskilda universitet, alltför små utbildningsområden. Ett dristigt samarbete och gemensamma utbildningsprogram kunde vara en möjlig väg för små, till samma område hörande, läroämnen, särskilt om det andra alternativet är vikande. Undervisnings- och kulturministeriet. *Uppgifterna är från professor Katajamäkis blogg och finns (på finska) på http://blog.uwasa.fi/aluekehitys/maaseutuopetuksen_juhla_inspiroi_pohtimaan_opetusverkost_oja/.*

GOD PRAXIS: KOMMUNDELSFÖRVALTNING OCH LEADER-METODEN TILLSAMMANS – PROFESSOR UUSITALO I LEDAREN FÖR LANDSBYGD PLUS

Leader-metoden är framgångsrik och kostnadseffektiv, så det vore klokt att använda den också i stadsmiljö. En utmärkt möjlighet till det ges nu när EU rekommenderar flerfondsfinansiering. I samband med förnyandet av kommunallagen åläggs kommunerna att bestående ordna kommunalförvaltning med stöd av lokala medborgarorganisationer. Det är ingen förminskning av den representativa demokratin. Tvärtom skapar det fler som tar ansvar, har lokalkännedom, friska händer och pengar, samt större jämlikhet i regionalt heterogena kommuner. Genom att förena den direkta och den representativa demokratin får man mer och bättre resultat, såväl på landet som i stan. Där har vi en god praxis som är värd att sprida. Bland annat det här skriver professor Eero Uusitalo i slutet på ledaren för tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus 5/2012. Annat som tas upp i tidningens finskspråkiga artiklar är bl.a. följande:

- Generalsekreterarens kolumn: Byaverksamheten före väntan på julen 2012
- OECD:s landsbygdskonferens
- Pilotprojekt i Frankrike om praxis i delad förvaltning: Makt för offentliga förvaltningen och det lokala
- Bokrecension: Landsbygdsboendets berättigande
- Landsbygdsgalan
- Genom organisationsstrategi ökar man samarbetet mellan den offentliga sektorn och tredje sektorn
- Kåseri: Vi träffas på talko

De svenskspråkiga sidorna, *Svenska Spalten*, (6 s) har följande rubriker:

- Projekt för miljöfostran och rensning av sjöar prisades i Bästa praxis 2012

- Varning för Best Praxis!
- Bästa praxis lyftes fram på rundturer
- Särkimo-Brudsund – föregångare i Österbotten
- I Spikas kvarn mal man idéer för användning av förnybar energi

Årets femte nummer av tidningen *Maaseutu Plus* – *Landsbygd Plus* utkommer 12.12. Tidningen är språkrör för byarörelsen, de lokala aktionsgrupperna och övriga landsbygdsutvecklare. *Landsbygd Plus*, som getts ut sedan år 2000 och utkommer 5 ggr per år (med normalt ca 36 sidor per nummer), är tvåspråkig med ett mindre antal svenska sidor. Årligen ges även ett engelskspråkigt nummer ut. Utgivare är Suomen Kylätoiminta ry (SYTY) – Byaverksamhet i Finland rf med Eero Uusitalo som chefredaktör och Pipsa Salolammi som redaktör. Svensk Byaservice sköter om koordineringen av de svenskspråkiga sidorna i tidningen. För prenumeration kontakta Pipsa Salolammi på e-mailadress pipsa.salolammi@kylatoiminta.fi.

LÄS ÄVEN DETTA

Kort om svenska Landsbygdsriksdagen

Fest, glam, diskussioner och samtal, ja den svenska Landsbygdsriksdagen var som den alltid brukar vara, fylld av människor som ser fram emot att skapa nya kontakter, ha roligt, samtala och lära nytt. Under några intensiva dagar fick ca 1 000 deltagare lyssna till både ministrar och engagerade medborgare, det mesta inspirerat av temat ”Hur bygger vi landet och vem gör jobbet”? Nu finns så en kortfattad dokumentation om Landsbygdsriksdagen som genomfördes i Blekinge 6-9.9. *Sammanställningen finns på http://wpmu.helasverige.se/files/slutrapp_lbr2012.pdf. Se även text om Årets kommun som är Örnsköldsviks kommun, och Årets lokala utvecklingsgrupp som är Dalskogs Tennisklubb och Byalag, på <http://www.helasverige.se/kansli/nyheter/visa-nyhet/blog/1/3775/2/> (kommunen) respektive (gruppen) under webbadressen <http://www.helasverige.se/kansli/nyheter/visa-nyhet/blog/1/3783/2/>*

Byalaget på ön Keistiö vill belysa vägarna med eget vindkraftverk

Längs vägarna i Keistiö finns 36 lampor, som byalaget sköter om och betalar el för. Nu har Pargas stad gått med på att betala för att de skall bytas ut mot energisnålare ledlampor. Men byalaget hoppas dessutom på att få EU-bidrag för att skaffa ett eget vindkraftverk, med vilket man skall bli helt självförsörjande vad gäller vägbelysningen. Kanske räcker strömmen även för belysning i byns samlingslokal, den gamla skolan. Trots att pilotprojektet just har startat, så har många hört sig för om erfarenheterna för att starta motsvarande projekt på andra öar och i andra byar. Byalaget hoppas att byarundans lampor kunde få ström från vindkraftverket redan nästa höst. *Uppgifterna är från (23.11) webbplatsen svenska.yle.fi och finns under adressen <http://svenska.yle.fi/artikel/2012/11/23/keistio-vill-bli-sjalvlysende>.*

Keistiö (tjējstjō) är en ö och en by i Iniö kommun del i Pargas stad i Skärgårdshavet. Byn Keistiö ligger på sydöstra sidan av ön. Byn har 44 invånare. Av dessa är 56 procent infödda Keistiöbor. Majoriteten har svenska som modersmål, 16 procent av invånarna har finska som modersmål. Keistiö har färjeförbindelse med Iniö och om isen tillåter upprätthålls en isväg om vintrarna. På Keistiö finns lanthandel, gästhamn och kafé. Största delen av fastigheterna på ön är i sommarstugebruk.

Källa: Wikipedia

Byaförening i Pyttis fortsätter kampen mot turismen

Förvaltningsdomstolen har förkastat Mogenpört ös byaförenings besvär över landskapsplanen för Kymmenedalen. Landskapsplanen tillåter byggnation för turism på Versömalmen på Mogenpört, och planen kan nu träda i kraft. Johan Ståhl, sekreterare i byaföreningen säger att första reaktionen då de hörde beskedet var besvikelse, men byföreningen inser även att en landskapsplan inte ännu betyder att det byggs enorma turistcenter på Versöområdet. Nästa steg blir för kommunen att rita nya detaljplaner för området, och i den processen hoppas byföreningen att man ännu kan inverka på hur mycket som kommer att byggas. Pyttis kommun bygger under kommande två åren kommunalteknik på Mogenpört för 3,2 miljoner euro. När vattenförsörjningen är tryggad kan satsningarna på naturturis konkret komma i gång.

Mogenpört . Källa: Wikipedia

Uppgifterna är från webbplatsen svenska.yle.fi och finns under webbadressen

<http://svenska.yle.fi/artikel/2012/11/22/mogenportborna-fortsatter-kampa-mot-turismen>.

Fredag sista dag för Svenska kulturfondens årliga ansökningsmånad

November är Svenska kulturfondens årliga ansökningsmånad (ansökan senast på fredag 30.11) för dig som vill söka om stipendier och bidrag för år 2013. Man har arbetat med ett förnyat elektroniskt ansökningssystem som ännu bättre skall vägleda dig i processen och även underlätta redovisningen. Verksamhetsområdet är förstås fortfarande såväl utbildning som kultur på svenska i Finland (läs verksamhetsplanen och anvisningarna), med hänvisning till de donatorer och testamentatorer som ligger bakom de ca 480 fonderna inom Svenska kulturfonden. Du som är studerande och söker om studiebidrag av olika slag, hänvisas till studiefonden, som har ansökningstid i februari, medan Kulturfondens alla andra ansökningsomgångar är öppna året om. Mer information finns på Kulturfondens hemsida www.kulturfonden.fi.

SVENSKA KULTUR
FONDEN

Kom ihåg utbildningsdagen i Vasa för utvecklingsarbete inom föreningar

Ett steg till ... förening i utveckling är en processmetod för utvecklingsarbete i en förening eller organisation, utvecklat av Studieförbundet Vuxenskolan i Sverige. Rolf Lindahl, som utvecklat metoden, presenterar materialet 4.12 kl. 9.30-16.30 under en utbildningsdag i Vasa på ABC, Expresskurvan 2. Deltagarna kan sedan använda materialet i sin egen förening/organisation. Materialet innehåller följande steg: Nulägesanalys, Reflektioner kring föreningens uppgifter och roll idag samt för framtiden, Framgångsfaktorer, Framtidsvisioner, Förbättringsplaner och Handlingsplan för framtida arbete. Som arrangörer för utbildningsdagen, som främst riktar sig till Svenska studiecentralens (SSC:s) medlemsföreningar, fungerar SSC, Svenska pensionärsförbundet r.f. med stöd från Kulturfonden för Sverige och Finland. För

anmälningsuppgifter (anmälan senast 30.11) se SSC:s hemsida under adressen <http://studiecentralen.fi/aktuellt/article-10727-20860-ett-steg-till-forening-i-utveckling>.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaföreningarna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.